

Kontroll- og konstitusjonskomiteen
Stortinget
0026 OSLO

FORTROLIG

U.off., jf. iht beskyttinstr. § 2 og
§ 3, jf. offl. § 13.1 og fvl. § 13.1

Deres ref.:

Vår ref.:

Dato:

2016/50424-2/FD III 5/AUBB

21.04.2016

Vedrørende sak om avhending av brukt og utrangert forsvarsmateriell

Jeg viser til tidligere korrespondanse med kontroll- og konstitusjonskomiteen i saken om avhending av brukt og utrangert forsvarsmateriell.

Forsvarsdepartementets internrevisjon har nå ferdigstilt sin oppdaterte sluttrapport om avhending av F-5 jagerfly. Rapporten følger vedlagt sammen med en oversikt over oppfølgingen av rapportens anbefalinger. Til komiteens orientering vedlegges også sluttrapporten fra Forsvarsdepartementets internrevisjon vedrørende avhending av materiell sammen med oversikt over oppfølging av rapporten. Jeg gjør oppmerksom på at begge rapporter er gradert Fortrolig i henhold til beskyttelsesinstruksen, og at det vil bli utarbeidet avgraderte versjoner som offentliggjøres på regjeringen.no.

Rapport om avhending av materiell

Som det fremgår av vedlagte rapport har internrevisjonen revidert hvor moden internkontrollen er som verktøy for måloppnåelse i FD og Forsvaret. For å belyse praksis for internkontroll i avhendingssaker, tar rapporten for seg to case-studier: Avhending av materiell under terminering av Afghanistan-operasjonen (2012–2015) og donasjon av stridsrasjoner til Ukraina (2014).

I saken om avhending av materiell i Afghanistan (2012–2015) skriver internrevisjonen at håndteringen av materiellavhendingen ble grundig dokumentert samt at materiellregnskapsføringen ble gjort med god sporbarhet og etterprøvbarhet. Rapporten viser imidlertid at det var en svakhet ved materiellregnskapssystemet generelt i FLO at det ikke var utarbeidet tilsvarende ensartede prosedyrer som sikrer at man kan skaffe oversikt over avhendet materiell eller spore om materiellet var donert, solgt eller destruert. Forsvaret arbeider fortsatt med gjennomgangen av materiellavhendingssaker etter avsluttede utenlandsoperasjoner.

I saken om donasjon av stridsrasjoner til Ukraina (2014) skriver internrevisjonen at donasjonen ble gjennomført uten at eksportlisens ble vurdert i henhold til regelverket. Donasjonen var et resultat av et ønske om bistand til Ukraina i en vanskelig tid. Saken er omtalt i Prop. 1 S (2015–2016), og for øvrig offentliggjort gjennom pressemelding fra Forsvarsdepartementet 7. september 2014.

Rapporten skisserer 24 anbefalinger som kan forbedre internkontrollen. Mange av disse

anbefalingene var implementert før rapporten ble ferdigstilt. Dette fremgår også av rapporten. Per i dag er 13 av anbefalingene iverksatt, og de resterende 11 er under implementering.

Rapport om avhending av F-5

Som det fremgår av vedlagte rapport om avhending av F-5 peker internrevisjonen på at mangelfull dokumentasjon og lav etterprøvbarehet har gjort det vanskelig å rekonstruere salgsprosessene. Internrevisjonen konkluderer imidlertid med at salget som ble gjennomført i 2015 ble godkjent av Forsvarsdepartementet, Utenriksdepartementet og amerikanske myndigheter, og tilbakeviser påstanden om at flyene kan ha vært disponert av andre i strid med regelverket. Rapporten peker på enkelte svakheter ved salgsprosessene og skisserer åtte anbefalinger, hvorav fire er iverksatt og fire nå er under implementering. Revisjonsperioden var fra 2002 til 2015.

For ordens skyld gjør jeg oppmerksom på at den oppdaterte rapporten om avhending av F-5 jagerfly også rutinemessig oversendes Økokrim.

Andre saker

I vårt løpende arbeid med å gjennomgå og vurdere avhendingsprosessene, har to saker vært gjenstand for særlig oppfølging. Begge sakene gjelder tilfeller der Forsvaret har eksportert en vare som var underlagt lisensplikt. I den ene saken vurderte Forsvaret at eksporten ikke var lisenspliktig. I den andre saken ble lisensplikt vurdert, men varen ble utført før søknadsprosessen var initiert. Selv om ingen av disse sakene knytter seg til avhending eller donasjon av våpen, ammunisjon eller tyngre militært materiell, ønsker jeg å inkludere disse for å kunne gi et mest mulig helhetlig bilde og samtidig understreke bredden i det oppfølgingsarbeidet som nå pågår.

Den første saken dreier seg om en eksport av bakterier til Finland som ble gjennomført i 2014 som en del av et nordisk forskningssamarbeid. I 2016 ble Forsvaret gjort kjent med at eksporten var lisenspliktig. Forsvaret oversendte deretter en redegjørelse til Utenriksdepartementet.

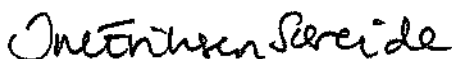
Den andre saken dreier seg om en donasjon av vinterbekledning (støvler, sokker, undertøy mv.) til en politiavdeling i Afghanistan. Dette er den enheten norske styrker jobber tett sammen med. Forsvaret gjennomførte denne donasjonen i 2016 uten å søke om eksporttillatelse. Utenriksdepartementet bekreftet i ettertid at denne utførelsen var lisenspliktig etter «fang-alt bestemmelsen» i eksportkontrollforskriften, siden bekledningen var til militær bruk, men at eksportlisens ville blitt påregnet innvilget ved søknad fra Forsvaret. Forsvarssjefen har presisert at dette er hans ansvar og at han har iverksatt nødvendige tiltak for å unngå at denne feilen skjer igjen.

Avslutning

Jeg har tidligere orientert komiteen om det omfattende forbedringsarbeidet som er igangsatt på materiellavhendingsområdet. I rapporteringen om og i den løpende behandlingen av materiellavhendingssaker, ser departementet at etatene i forsvarssektoren tidvis står overfor kompliserte avveininger. For ytterligere å styrke den etablerte forståelsen mellom aktørene, vil derfor Forsvarsdepartementet med støtte fra Utenriksdepartementet avholde et særskilt seminar om eksportkontroll for relevante aktører i forsvarssektoren. Seminaret vil være et ytterligere bidrag til å sikre at de iverksatte tiltakene og forbedringsarbeidet får nødvendig effekt. Seminaret skal etter planen for første gang gjennomføres 14. juni i år.

Uten vedlegg er dette skrevet ugradert.

Med hilsen

Ine Eriksen Søreide

Vedlegg:

- 1 Oppdatert sluttrapport F-5
- 2 Oppfølging av oppdatert sluttrapport F-5
- 3 Sluttrapport Avhending av materiell
- 4 Sluttrapport Avhending av materiell - vedlegg 7
- 5 Sluttrapport Avhending av materiell - vedlegg 8
- 6 Oppfølging av sluttrapport Avhending av materiell